

Nota reserves en voorzieningen 2017

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Regelgeving en kaders.....	4
3. Indeling reserves & voorzieningen	7
4. Reserves en voorzieningen.....	9
5. Weerstandsvermogen	10
Bijlage 1: relevante wetsartikelen BBV.....	12
Bijlage 2: Reserves en voorzieningen	14

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Overeenkomstig de financiële verordening biedt het college de raad periodiek een nota reserves en voorzieningen aan en actualiseert deze indien hiertoe aanleiding is. Gezien de datum van de vorige nota (2004) en recente wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is er nu aanleiding om het beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen opnieuw vast te stellen.

De vorige 'nota reserves en voorzieningen, weerstandsvermogen, activering, waardering en afschrijving van activa en rente' had een bredere inhoud. Deze nota ziet enkel op de reserves en voorzieningen en – gezien de samenhang – het weerstandsvermogen. De overige onderwerpen komen voldoende aan bod in de onlangs vastgestelde financiële verordening.

1.2. Doel

Doel van de nota reserves en voorzieningen is het vaststellen van de lokale kaders ten aanzien van:

- vorming en besteding van reserves;
- vorming en besteding van voorzieningen;
- de rentetoe rekening aan reserves en voorzieningen; en
- het weerstandsvermogen.

Uiteraard dienen deze lokale kaders te vallen binnen de geldende wet- en regelgeving. Door het periodiek vaststellen van de nota kan de raad haar kaderstellende rol uitvoeren en wordt gewerkt aan meer inzicht en transparantie rondom de reserves en voorzieningen.

1.3. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een beknopte opsomming van de regelgeving en kaders met betrekking tot reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen. Dit is het kader waarbinnen de rest van de nota geplaatst moet worden. Hierin is ook vastgelegd hoe bevoegdheden zijn geregeld. Denk hierbij aan het instellen, toevoegen en onttrekken en opheffen van reserves en voorzieningen alsmede de normbepalingen voor het weerstandsvermogen.

Hoofdstuk 3 en 4 bevatten de uitwerking van de reserves en voorzieningen binnen het kader zoals opgenomen in hoofdstuk 2. Hierbij wordt aandacht besteed aan de categorieën reserves en voorzieningen die onderkend worden waarbij is vastgelegd in welke situatie een reserve of voorziening gevormd wordt. Specifieke aandacht wordt besteed aan het rentebeleid.

Hoofdstuk 5 gaat over het weerstandsvermogen: wat wordt gerekend tot het weerstandsvermogen, wanneer wordt het vastgelegd en welke normen kennen we hieraan toe.

Tot slot is in de bijlagen bij deze nota de letterlijke tekst van relevante wetgeving opgenomen (bijlage 1) alsmede de instellingsoverzichten van de reserves zoals ze bestaan na het vaststellen van deze nota (bijlage 2). Hiermee zijn de reserves en voorzieningen volledig herzien en voldoen ze aan de beleidsuitgangspunten van deze nota.

2. Regelgeving en kaders

2.1. Algemeen

Het kader voor de reserves en voorzieningen wordt gevormd door het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de financiële verordening. Het BBV is daarnaast uitgewerkt in een aantal notities die ook relevant zijn met betrekking tot reserves en voorzieningen. De letterlijke teksten zijn (voor zover relevant) opgenomen in bijlage 1.

2.2. Functies reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen kunnen verschillende doelen hebben.

De bestedingsfunctie

De bestemmingsreserves en voorzieningen zijn ingesteld met een bepaald doel. Er is in dat geval sprake van een bestedingsfunctie: een reservering om realisatie van bepaalde activiteiten mogelijk te maken. Wanneer de bestemming de keuze van de raad is wordt het een bestemmingsreserve. Wanneer het een verplichte besteding betreft is het een voorziening.

De financieringsfunctie

Op grond van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido) moeten alle investeringsuitgaven worden gefinancierd met langlopende middelen. Dit kan in de vorm van eigen vermogen (reserves) of vreemd vermogen (o.a. voorzieningen en geldleningen).

De bufferfunctie

Reserves kunnen onverwachte tegenvallers opvangen en maken het mogelijk noodzakelijke aanpassingsprocessen geleidelijk en dus niet schoksgewijs te laten verlopen. Dit geldt met name voor de algemene reserve.

De egalisatiefunctie

Voorzieningen kunnen worden gevormd om baten en lasten gelijkmatig over de jaren te verdelen. Hiermee worden pieken en dalen in de exploitatie opgeheven. Ook kunnen ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht worden voorkomen.

2.3. Wat zijn reserves?

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. De reserves worden overeenkomstig het BBV onderscheiden in:

- algemene reserves: reserves waaraan geen bestemming is gegeven, deze dienen om risico's in algemene zin op te vangen;
- bestemmingsreserves: reserves waar de raad een bepaalde bestemming aan heeft gegeven.

Reserves worden gevormd door bestemming van het resultaat, zijn in principe vrij besteedbaar en behoren tot het eigen vermogen. Voor bestemmingsreserves is de besteding door de raad vastgelegd. De raad kan de bestemming bij bestemmingsreserves ook weer wijzigen.

Er is géén sprake van een financiële verplichting, ook niet als het gaat om een bestemmingsreserve die is gevormd voor een bepaalde investering. De bestemmingsreserves worden tot het eigen vermogen gerekend omdat deze reserves bij een heroverweging van beleid een andere bestemming kunnen krijgen of aan de algemene reserves kunnen worden toegevoegd.

Bestemmingsreserves worden ingesteld voor:

- concrete door de raad vast te stellen doelen, in principe binnen vooraf bepaalde tijd te realiseren;
- het afdekken van kosten uit redelijkerwijs niet in te schatten (omvangrijke) financiële risico's;
- object- of doelsubsidies / bijdragen van derden en soortgelijke middelen waarvan de verplichting tot het doen van de uitgaven zich pas in latere jaren voordoet, maar waarvan de aanwending niet is gebonden of waarop geen terugbetalingsverplichting rust;
- de egalisatie van ongewenste schommelingen, indien de besteding niet dusdanig gebonden is dat de middelen moeten worden teruggegeven als ze niet zijn besteed voor het doel waarvoor ze zijn geheven.

2.4. Wat zijn voorzieningen?

Voorzieningen worden gerekend tot het vreemd vermogen. Een voorziening wordt gevormd als de omvang van de verplichting of het verlies (redelijkerwijs) is in te schatten en het zeker of waarschijnlijk is dat deze zich voordoet. Indien niet aan deze criteria wordt voldaan betreft het een verplichting (omvang bekend, afwikkeling zeker) of een risico dat moet worden opgenomen in de risicoparagraaf (omvang niet in te schatten, kans minder dan waarschijnlijk).

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- (verwachte) verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar (of eerder) en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (egalisatievoorziening);
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b (investeringen met een economisch nut);
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen ontvangen van Europese en Nederlandse overheidslichamen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Onderhoud wordt vaak veroorzaakt door gebruik vóór het jaar waarin het onderhoud plaatsvindt. Om pieken in de exploitatie te voorkomen wordt een egalisatievoorziening gevormd.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

2.5. Rentebeleid

In het BBV is expliciet opgenomen dat bespaarde rente kan worden berekend over de reserves en voorzieningen. Na de herziening van het BBV heeft de commissie BBV een (nieuwe) notitie rente uitgebracht in juli 2016. In deze notitie wordt onder andere de renteberekening over het eigen vermogen en voorzieningen behandeld.

De bespaarde rente is een vergoeding voor de inzet van eigen middelen van de gemeente die wordt toegerekend aan de taakvelden. In het geval van een reserve kan er ook voor worden gekozen de rente toe te voegen aan de reserve. In dat geval lijkt de rente meer op een inflatievergoeding die dient om de waarde van het eigen vermogen (de koopkracht) in stand te houden.

Door het toevoegen van de rente aan reserves ontstaat een fictieve rentelast die volgens de commissie BBV leidt tot het (onnodig) opblazen van de programmalasten en ten koste gaat van de eenvoud en transparantie. Hoewel het wettelijk expliciet is toegestaan doet de commissie daarom de aanbeveling geen rente te berekenen over het eigen vermogen. Wanneer er ondanks deze aanbeveling toch voor gekozen wordt mag de vergoeding maximaal het rentepercentage zijn dat door de gemeente over extern aangetrokken financieringsmiddelen wordt vergoed.

Rente toevoegen aan een voorziening is wettelijk niet toegestaan (artikel 45, BBV), uitgezonderd voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.

Rente mag alleen aan voorzieningen tegen contante waarde worden toegevoegd. Door de hoogte van de voorziening jaarlijks opnieuw te bepalen wordt één mutatie berekend. Deze mutatie bevat dan ook de rente component.

Aan deze voorzieningen wordt jaarlijks een toevoeging gedaan voor het percentage waartegen de voorziening contant is gemaakt (de disconteringsvoet). De disconteringsvoet is voorgeschreven door de commissie BBV en gelijk aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone.

Indien een voorziening tegen contante waarde jaarlijks wordt geactualiseerd waarbij de hoogte direct wordt aangepast wordt de rentetoevoeging feitelijk verdisconteerd in de totale aanpassing.

2.6. Bevoegdheden rondom reserves en voorzieningen

Het instellen en opheffen van reserves is de bevoegdheid van de raad. Dit ligt in de lijn van het budgetrecht van de raad. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden via de begroting geautoriseerd door de raad of gedurende het jaar via een raadsvoorstel dat vervolgens in een begrotingswijziging wordt verwerkt. Als stortingen en onttrekkingen niet zijn opgenomen in de (gewijzigde) begroting, mag pas na definitieve bepaling van het resultaat in de jaarrekening gestort of onttrokken worden. Hierover kan de raad dan een apart besluit nemen bij het vaststellen van de jaarrekening. Een storting of onttrekking kan wel afwijken van het geraamde bedrag. In dat geval wordt dit in de toelichting op de jaarstukken aangegeven en verklaard.

Het instellen en opheffen van voorzieningen vloeit voort uit de reguliere exploitatie. Deze hangen samen met een risico waarvoor volgens de voorschriften verplicht een voorziening moet worden gevormd. Deze voorziening wordt daarom getroffen in de jaarrekening voordat het resultaat wordt bepaald. Omdat de vorming van een voorziening geen keuze is, is er geen afzonderlijk raadsbesluit nodig. Hetzelfde geldt voor toevoegingen en onttrekkingen aan voorzieningen.

De verplichting kan ontstaan door wet- en regelgeving of door een raadsbesluit.

Een voorbeeld van een voorziening door de BBV is de voorziening grondexploitatie. Een onderhoudsvoorziening is een verplichting die komt uit een raadsbesluit, namelijk het vaststellen van een beheerplan.

2.7. Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen is het verband tussen de weerstandscapaciteit waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken en de risico's waarvoor geen dekkingsmaatregelen zijn getroffen. Met de weerstandscapaciteit bedoelen we de aanwezige middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt en kan beschikken om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken. Hiermee wordt tot uitdrukking gebracht in hoeverre de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit dwingt tot beleidsombuigingen en/of bezuinigingen.

Bij de weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen de structurele weerstandscapaciteit en incidentele weerstandscapaciteit. De structurele weerstandscapaciteit zijn middelen die permanent kunnen worden ingezet om (structurele) tegenvallers op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. Dit betreft de post onvoorzien en de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit geeft een indicatie van de mogelijkheden die de gemeente heeft om haar inkomsten via extra belastingopbrengsten te verhogen.

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat beschikbaar is om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het huidige niveau. Dit betreft het vrije deel van de algemene reserve en bestemmingsreserves en daarnaast de stille reserves.

De risico's die relevant zijn voor de weerstandscapaciteit zijn de risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen. In tegenstelling tot bij voorzieningen zijn het voorzienbare onzekerheden waarvan de omvang van het bedrag niet vast staat. Risico's die zich regelmatig voordoen en die vaak goed meetbaar zijn waardoor een omvang is te bepalen worden hier niet bedoeld. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Voorbeelden van risico's die wel tot de paragraaf weerstandvermogen horen zijn bedrijfsrisico's en hangen vooral samen met grondexploitatie, gebiedsuitbreiding, sociale structuur en open-einde regelingen.

Minimaal twee keer per jaar wordt een inventarisatie van de weerstandscapaciteit en de risico's opgenomen in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing in de begroting en de jaarrekening. Er zijn geen normen voor de minimale hoogte van het weerstandvermogen en de weerstandscapaciteit.

3. Indeling reserves & voorzieningen

3.1. Algemeen

Dit hoofdstuk bevat de indeling van de reserves en voorzieningen en het beleid voor dotaties en onttrekkingen aan reserves en het rentebeleid. Voor dotaties en onttrekkingen aan voorzieningen hoeft geen beleid gemaakt te worden zoals al bleek uit het kader: dit zijn verplichtingen, hierin is er geen keuzemogelijkheid.

3.2. Algemene reserve

De algemene reserve kent geen bestemming maar wordt aangehouden om risico's in algemene zin op te vangen. Er is geen aanleiding om de algemene reserve te herzien. Een deel van deze reserve wordt aangewend als risicoreserve voor het weerstandsvermogen. Hier gaat hoofdstuk 5 nader op in.

3.3. Bestemmingsreserve of voorziening?

De bestemmingsreserves zijn de bevoegdheid van de raad. De raad kan deze instellen om gelden te reserveren voor een specifiek doel, de bestemming. Dit is echter alleen mogelijk voor zover er niet voldaan wordt aan de definitie van een voorziening. Het vormen van een voorziening is verplicht wanneer voldaan wordt aan de voorwaarden hiervan volgens de BBV.

De verplichtingen ten aanzien van een voorziening zijn benoemd in het vorige hoofdstuk. De huidige bestemmingsreserves zijn deels gevormd op grond van deze verplichtingen:

- in het geval van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar (of eerder) en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b (investeringen met een economisch nut);
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Onderhoudsreserves

Er zijn op dit moment diverse bestemmingsreserves voor onderhoud. Dit zouden voorzieningen moeten zijn omdat er sprake is van een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal jaren. Voorwaarde hiervoor is dat kan worden aangetoond dat de kosten uiteindelijk worden gemaakt. Dit kan door actuele onderhoudsplannen inclusief een financiële vertaling. Dit vormt dan de basis van de onderhoudsvoorziening. Uitgangspunt is dan ook dat alle onderhoudsreserves worden omgezet naar een onderhoudsvoorziening.

Wanneer op dit moment niet voldoende onderbouwing beschikbaar is om een voorziening te vormen zal ter overbrugging de bestemmingsreserve worden aangehouden. Bij het herzien van het onderhoudsplan wordt dan alsnog de bestemmingsreserve vervangen door een onderhoudsvoorziening.

Egalisatie afvalstoffenheffing

Bij de afvalstoffenheffing wordt de benodigde opbrengst bepaald op basis van de verwachte kosten voor het komende begrotingsjaar. Omdat gebruik gemaakt wordt van een tarief per lediging wordt het tarief berekend door de benodigde opbrengst te delen door het aantal verwachte ledigingen. Bij afwijkingen in de verwachte kosten en/of verwachte aantal ledigingen ontstaat een resultaat op de afvalstoffenheffing.

Het tarief voor afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend worden vastgesteld. Bij een overschot wordt dit bedrag gereserveerd voor de activiteiten in een egalisatiereserve. Het is echter een verplichting voor de gemeente om deze gelden uit te geven aan de taken voor afvalstoffenheffing. Daarom moet een voorziening worden gevormd als gevolg van middelen die van derden zijn verkregen met een specifiek bestedingsdoel.

Reserve onderhoud riolering

Voor riolering geldt net als voor de afvalstoffenheffing dat een eventueel overschot in een begrotingsjaar wordt gestort in een egaliseringsreserve. Dit kan echter alleen wanneer de rioleringslasten uit de algemene middelen worden gedekt. Wanneer er een tarief in rekening wordt gebracht mag dit maximaal kostendekkend zijn. Een overschot moet dan ook ten gunste van deze activiteiten komen en in een voorziening worden gestort.

Uit een uitgebreide notitie van de Commissie BBV blijkt dat de afwijkingen op de lasten van riool kunnen worden veroorzaakt op verschillende componenten. De component bepaalt op grond waarvan een voorziening moet worden gevormd:

- groot onderhoud: het tarief bevat een component voor groot onderhoud. Fluctuaties hierin dienen te worden geëgaliseerd vergelijkbaar met de onderhoudsvoorzieningen (op grond van art. 44 lid 1c). Indien er geen sprake is van een actueel onderhoudsplan kan deze voorziening echter niet vrij vallen maar moet deze worden omgezet in een voorziening vanwege van derden ontvangen gelden met een specifiek bestedingsdoel (op grond van art. 44 lid 2);
- vervangingsinvesteringen: voor vervangingsinvesteringen wordt gespaard via de rioolheffing. Deze bijdragen moeten worden gestort in een voorziening op grond van art. 44 lid 1d: het betreft bijdragen voor vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven;
- kapitaallasten: wanneer de kapitaallasten lager zijn bijvoorbeeld omdat investeringen later worden uitgevoerd dan voorzien en hiervoor wel via het tarief een vergoeding wordt ontvangen moet dit in een voorziening worden gestort aangezien het van derden ontvangen middelen betreft met een specifiek bestedingsdoel (art. 44 lid 2).

In de notitie wordt ook voorgeschreven, echter hier mag gemotiveerd van worden afgeweken, dat er twee aparte voorzieningen voor riolering moeten worden aangehouden: een voorziening groot onderhoud riolering en een voorziening als gevolg van afwijkingen in de vervangingsinvesteringen en kapitaallasten. Overigens is het ook mogelijk deze laatste twee separaat te verwerken waardoor drie voorzieningen ontstaan. Wanneer het GRP onvoldoende onderbouwing vormt voor de voorziening groot onderhoud vervalt deze naar de andere voorziening en resteert er één voorziening.

Uit een analyse van de afgelopen jaren blijkt dat het overschot dat op dit moment is opgenomen in de bestemmingsreserve voornamelijk wordt veroorzaakt door het uitstellen van vervangingsinvesteringen. Daarom wordt voorgesteld deze bestemmingsreserve om te zetten naar een voorziening riolering. Omdat theorie en praktijk hier duidelijk uiteen lopen wordt er ook in de toekomst gekozen voor één voorziening riolering. Voor de aansluiting naar het VGRP is één voorziening ook duidelijker. Hierdoor is de uitvoering eenvoudiger te volgen.

Onderhoud wordt vaak in combinatie met (vervangings-) investeringen uitgevoerd waardoor aparte voorzieningen in de praktijk niet werkt.

3.4. Dotaties en onttrekkingen reserves

Uitgangspunt is dat het instellen en opheffen van reserves bij de begroting of jaarrekening plaatsvindt. Mutaties in reserves worden expliciet in de besluitvorming betrokken. Voor zover toevoegingen en onttrekkingen duidelijk binnen de kaders van de raad vallen is het toegestaan deze mutaties reeds te verwerken in de jaarrekening voor resultaatbestemming.

Als gevolg van de wijzigingen in het BBV worden met ingang van 2017 de kosten voor overhead separaat opgenomen in de begroting. Deze worden niet in de programma's verwerkt. Bij het bepalen van het saldo voor diverse taken waar een reserve of voorziening voor wordt aangehouden zullen deze kosten wel betrokken worden.

3.5. Rentebelief reserves

Op dit moment wordt er rente berekend over twee reserves, namelijk de reserve riolering en de reserve kapitaallasten. De berekende rente wordt daadwerkelijk toegevoegd aan de reserves en dient dus feitelijk voor het op peil houden van de reserves.

In lijn met de notitie rente van de commissie BBV (juli 2016) zal geen rente meer worden berekend over de reserves. Hierdoor wordt de rentelast in de begroting verlaagd omdat de fictieve, toegerekende rente niet langer wordt opgevoerd. Deze rentelast kan dan ook niet meegenomen worden in de berekeningen van de renteomslag.

In dit hoofdstuk is al geconcludeerd dat de reserve riolering wordt omgezet naar een voorziening. De wijziging in het rentebeleid voor de reserves is dus alleen van belang voor de reserve kapitaallasten. De reserve kapitaallasten is gevormd om de kapitaallasten van een aantal specifieke activa te kunnen dekken. Jaarlijks wordt een bedrag ter grootte van de kapitaallasten van deze activa onttrokken uit de reserve, ten gunste van de exploitatie. Deze kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen en rente. De rentecomponent was altijd gelijk aan de rente die jaarlijks werd toegevoegd. Met ingang van 1 januari 2017 wordt alleen nog de afschrijvingscomponent van deze activa onttrokken. Doordat de rente niet meer wordt toegevoegd én niet meer wordt onttrokken heeft de wijziging in het rentebeleid geen invloed op het saldo van baten en lasten. Ook de hoogte van de huidige reserve kan gelijk blijven aan de boekwaarde van de betreffende activa. Voor een overzicht van de activa, zie het instellingsbesluit in bijlage 2.

3.6. *Rentebelid voorzieningen*

Op dit moment wordt er alleen rente toegevoegd aan de voorziening grondexploitaties die gewaardeerd wordt tegen contante waarde. In lijn met de notitie rente van de commissie BBV (juli 2016) zal er geen rente aan voorzieningen worden toegevoegd met uitzondering van de voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde. Aan deze voorzieningen wordt de rente ter hoogte van de disconteringsvoet toegevoegd.

Op dit moment betreft dit alleen de voorziening grondexploitaties. De rente die wordt toegevoegd wordt vastgesteld door de commissie BBV.

4. Reserves en voorzieningen

4.1. *Algemeen*

Op basis van het kader in hoofdstuk 2 en de evaluatie in hoofdstuk 3 wordt in dit hoofdstuk geconcludeerd welke reserves en voorzieningen met ingang van 2017 worden gehanteerd. De algemene reserve kan gehandhaafd blijven. Hiervoor is geen wijziging noodzakelijk.

Voor zover reserves gehandhaafd blijven is in bijlage 2 een instellingsbesluit opgenomen waarin de uitgangspunten van de betreffende reserve zijn opgenomen. Dit format kan vanaf heden gebruikt worden voor instellingsbesluiten van reserves.

4.2. *Indeling bestemmingsreserves*

Huidige bestemmingsreserves:	Gevolg deze nota:
Reserve onderhoud openbare gebouwen	Wordt omgezet naar een voorziening
Reserve onderhoud sportgebouwen	Wordt omgezet naar een voorziening
Reserve onderhoud schoolgebouwen	Wordt omgezet naar een voorziening
Reserve onderhoud wegen	Wordt omgezet naar een voorziening
Reserve vervanging lichtmasten	Wordt omgezet naar een voorziening wanneer het nieuwe plan wordt vastgesteld.
Reserve uitvoering baggerplan	Wordt omgezet naar een voorziening
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	Handhaven
Reserve bijdrage bedrijven GOL	Handhaven
Reserve sociaal domein	Handhaven
Reserve egalisatie afvalstoffenheffing	Wordt omgezet naar een voorziening
Reserve aandeel verkoopsom HNG	Handhaven
Reserve onderhoud riolering	Wordt omgezet naar een voorziening
Reserve BCF	Handhaven
Reserve bijzondere projecten vesting Heusden	Handhaven
Reserve uitvoering Cultuurnota	Handhaven

Reserve rood voor Groen	Handhaven
Bestemmingsreserve kapitaallasten	Handhaven

4.3. Indeling voorzieningen

Huidige voorzieningen:	Grond voor de voorziening:
Voorziening erfenis Weimar instandhouding museum	Art. 44 lid 2
Voorziening herstel kerkgebouw voormalige gem. Heusden	Art. 44 lid 2
Voorziening wachtgelden	Vervalt bij jaarrekening 2016
Voorziening wachtgelden voormalige wethouders	Vervalt bij jaarrekening 2016
Voorziening grondexploitaties	Art. 44 lid 1b
Voorziening afwikkeling plannen bouwgrondexploitatie	Art. 44 lid 1b
Voorziening dubieuze debiteuren	Art. 44 lid 1b

Nieuwe voorzieningen:	Grond voor de voorziening:
Onderhoudsvoorziening openbare gebouwen	Art. 44 lid 1c
Onderhoudsvoorziening sportgebouwen	Art. 44 lid 1c
Onderhoudsvoorziening bewegingslokalen (onderwijs) ¹	Art. 44 lid 1c
Onderhoudsvoorziening wegen	Art. 44 lid 1c
Voorziening uitvoering baggerplan	Art. 44 lid 1c
Voorziening afvalstoffenheffing	Art. 44 lid 2
Voorziening riolering	Art. 44 lid 1d en/of lid 2

Naast bovenstaande voorzieningen zijn er nog enkele bestemmingsreserves waarvan beoogd wordt deze op termijn om te zetten in een voorziening zoals toegelicht in de vorige paragraaf. De voorzieningen voor wachtgelden vervallen bij de jaarrekening 2016 omdat op dat moment geen resterende aanspraken bestaan. In voorkomende gevallen zal de voorziening opnieuw gevormd (moeten) worden.

5. Weerstandsvermogen

5.1. Algemeen

Aangezien geen normen zijn opgelegd ten aanzien van de verhouding tussen weerstandscapaciteit en risico's zal de gemeente dit zelf moeten bepalen. In dit hoofdstuk wordt benoemd wat onderdeel uitmaakt van de weerstandscapaciteit en hoe deze minimaal twee maal per jaar (bij de begroting en de jaarrekening) moet worden berekend. Daarnaast wordt – op basis van de huidige inzichten – vastgelegd welke minimale omvang het weerstandsvermogen moet hebben.

5.2. Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de post onvoorzien en het totaal van de onbenutte belastingcapaciteit. Hoewel er geen wettelijke maximumnorm is voor de hoogte van de OZB, wordt de onbenutte belastingcapaciteit vaak berekend door het verschil te bepalen tussen de norm voor de gemeentelijke belastingheffing om in aanmerking te komen voor een aanvullende uitkering uit het gemeentefonds op basis van art.12 Financiële verhoudingswet en de feitelijke belastingheffing door de gemeente. Omdat voor dienstverleningen het uitgangspunt van kostendeckende heffingen geldt, zit de onbenutte belastingcapaciteit uitsluitend in de onroerende zaakbelasting. Naast de artikel 12 norm moet bij het bepalen van de onbenutte belastingcapaciteit ook rekening worden gehouden met politieke haalbaarheid en gewenste maximale stijging.

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, bestemmingsreserves voor zover nog vrij aanwendbaar en stille reserves.

¹ Dit was voorheen de reserve onderhoud schoolgebouwen. Omdat de gemeente alleen nog verantwoordelijk is voor het onderhoud van de bewegingslokalen is de naam van de voorziening aangepast.

De algemene reserve is in principe vrij besteedbaar en de belangrijkste component van de incidentele weerstandscapaciteit. De algemene reserve kan alleen voor andere doelen worden ingezet als deze hoger is dan noodzakelijk voor het opvangen van de risico's. De norm die hiervoor wordt gehanteerd is niet voorgeschreven en komt aan de orde in de volgende paragraaf.

Bij bestemmingsreserves heeft de raad een bedrag gereserveerd voor een bepaald doel. De raad kan echter een besluit nemen tot een andere aanwending voor zover er nog geen onontkoombare verplichtingen zijn aangegaan. Gezien het karakter van de meeste bestemmingsreserves zoals gepresenteerd in het vorige hoofdstuk zal dat maar voor een beperkt aandeel mogelijk zijn.

Van stille reserves is sprake wanneer de marktwaarde van bezittingen de boekwaarde daarvan overstijgt. Dit betreft de bezittingen van panden, gronden en deelnemingen. Deze stille reserves mogen alleen meegenomen worden voor zover ze direct verkoopbaar zijn of tot opbrengsten leiden als de gemeente dat zou willen. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met het feit dat niet alle activa gelijktijdig verkocht kan worden.

5.3. Norm weerstandsvermogen

In het verleden was er sprake van een norm voor het weerstandsvermogen die de provincie voorschreef aan gemeenten. Hiervan is echter geen sprake meer. Zoals eerder aangegeven is de norm voor het weerstandsvermogen door de gemeente zelf te bepalen.

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt en kan daardoor fluctueren. De belangrijkste component is het deel van de algemene reserve dat fungeert als risicoreserve. Het vrije deel van de bestemmingsreserve wordt geacht maar beperkt te zijn omdat deze gelden met een bepaalde bestemming zijn gelabeld. Bij de vorige nota was de norm voor het deel van de algemene reserve dat fungeert als risicoreserve vastgesteld op € 10 miljoen.

Het belangrijkste risico is de hoge grondpositie van de gemeente. Zolang deze niet fors afneemt is er geen aanleiding te veronderstellen dat de benodigde risicoreserve naar beneden kan worden bijgesteld. Daarom wordt voor nu voorgesteld de norm voor de risicoreserve op € 10 miljoen te houden. Een structurele verlaging in de grondexploitatie en daarbij de risico's kan aanleiding zijn om de norm opnieuw vast te stellen. Evaluatie hiervan vindt twee keer per jaar plaats bij de begroting en jaarrekening.

Bijlage 1: relevante wetsartikelen BBV

Hoofdstuk I. Algemene bepalingen

Artikel 2

4 Onder de baten en lasten worden ook begrepen de over het eigen vermogen en de voorzieningen berekende bespaarde rente.

Hoofdstuk II. De begroting en de toelichting

Titel 2.3. De paragrafen

Artikel 16

De paragraaf betreffende het grondbeleid bevat ten minste:

- e. de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Titel 2.4. Het overzicht van baten en lasten en de toelichting

Artikel 17

Het overzicht van baten en lasten in de begroting bevat:

- d. de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma

Artikel 19

De toelichting op het overzicht van baten en lasten bevat ten minste:

- d. een overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Titel 2.5. De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting

Artikel 20

2 Afzonderlijke aandacht wordt ten minste besteed aan:

- d. de stand en het gespecificeerde verloop van de reserves;
- e. de stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen.

Hoofdstuk III. De meerjarenraming en de toelichting

Artikel 23

De toelichting op de meerjarenraming bevat ten minste:

- c. een overzicht per jaar van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;

Hoofdstuk IV. De jaarstukken en de toelichting

Titel 4.4. Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Artikel 27

1 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat:

- d. de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;

Artikel 28

De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat ten minste:

- d. een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;

Paragraaf 4.5.5. Vaste Passiva

Artikel 41

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Artikel 42

1. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Artikel 43

1 In de balans worden de reserves onderscheiden naar:

- a. de algemene reserve;
- b. de bestemmingsreserves.

2 Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Artikel 44

1 Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

2 Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

3 Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Artikel 45

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Paragraaf 4.5.7. Toelichting op de balans

Artikel 54

1 In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.

2 Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

- a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
- b. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar;
- c. de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening;
- d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
- e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 55

1 In de toelichting op de balans worden de aard en reden van de voorzieningen, bedoeld in artikel 44 en de wijzigingen daarin toegelicht.

2 Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:

- a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
- b. de toevoegingen;
- c. ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen;
- d. de aanwendungen;
- e. saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Hoofdstuk V. Waardering, activeren en afschrijven

Artikel 62

3 In afwijking van het eerste lid moeten de voorzieningen, bedoeld in artikel 44, eerste lid, onder d, in mindering gebracht worden op de investeringen, bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b.

Artikel 63

7 Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.

8 Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van leningen en vorderingen verrekend.

Bijlage 2: Reserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves na vaststellen deze nota:
Reserve vervanging lichtmasten
Reserve bovenwijkse voorzieningen
Reserve bijdrage bedrijven GOL
Reserve sociaal domein
Reserve aandeel verkoopsom HNG
Reserve BCF
Reserve bijzondere projecten vesting Heusden
Reserve uitvoering Cultuurnota
Reserve rood voor Groen
Bestemmingsreserve kapitaallasten

Instellingsbesluit 'Reserve vervanging lichtmasten' (BR06)

Achtergrond van de reserve

Voorziening en vervanging op basis van een beheerplan leidt tot de verplichte vorming van een voorziening. Dit vereist echter wel een actueel beheerplan. Voor de vervanging lichtmasten is geen actueel beheerplan, deze wordt op dit moment herzien. Op het moment dat herziening plaatsvindt zal de reserve worden omgezet naar een voorziening die aansluit op het beheerplan.

Doel van de reserve

Het dekken van de kosten van vervanging van de lichtmasten op basis van aanwezige beheerplannen.

Dotaties aan de reserve

Dotatie vindt plaats op basis van het beheerplan en wordt jaarlijks in de begroting vastgesteld. Afhankelijk van de werkelijke uitvoering kan op basis van het saldo van de werkelijke uitgaven de dotatie worden aangepast.

Onttrekkingen aan de reserve

Onttrekking vindt plaats op basis van het beheerplan en wordt jaarlijks in de begroting vastgesteld wanneer in enig jaar hoger uitgaven worden verwacht. Afhankelijk van de werkelijke uitvoering kan op basis van het saldo van de werkelijke uitgaven de onttrekking worden aangepast.

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil.

Maximumstand van de reserve

De reserve kent geen maximum niveau.

Looptijd van de reserve

Einddatum van de reserve is afhankelijk van het herzien van het beheerplan. Op dat moment wordt de reserve omgezet in een voorziening.

Instellingsbesluit 'Reserve bovenwijkse voorzieningen' (BR08)

Achtergrond van de reserve

De reserve is ingesteld om de kosten van bovenwijkse voorzieningen af te dekken, die ontstaan naar aanleiding van de ontwikkeling van bouwlocaties. Vooralnog zijn er alleen bij Geerpark, in samenwerking met Woonveste, afspraken gemaakt over afdrachten aan deze reserve.

Doel van de reserve

Om bovenwijkse voorzieningen te realiseren na ontwikkeling van bouwlocaties wordt een afdracht gedaan op basis van het aantal m² uitgeefbare grond. Dit geld wordt bestemd voor specifieke bovenwijkse voorzieningen.

Dotaties aan de reserve

Dotatie vindt plaats per m² uitgeefbare grond ten laste van een grondexploitatie voor zover hiertoe besloten is.

Onttrekkingen aan de reserve

Voor de financiering van vooraf vastgestelde bovenwijkse voorzieningen zullen bedragen onttrokken worden op het moment van uitvoering.

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil.

Maximumstand van de reserve

De reserve kent geen maximum niveau.

Looptijd van de reserve

De looptijd van de reserve is onbepaald.

Instellingsbesluit 'Reserve bijdragen bedrijven GOL' (BR11)

Achtergrond van de reserve

Op 29 oktober 2013 heeft u ingestemd met de bestuursovereenkomst Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (BOK GOL). De totale Heusdense bijdrage in de financiering van de GOL bedraagt € 19,7 mln. Hiervan zal door de bedrijven middels een verhoging van de OZB € 4 mln. worden bijgedragen. Deze wordt in vijftig jaar geïnd (basis bedrag per jaar € 112.000; om de waardevastheid te bewaren wordt het bedrag jaarlijks geïndexeerd). Afsproken is dat de gemeente de totale bijdrage die uiteindelijk door de meerjarige OZB verhoging wordt verkregen, voorfinanciert tijdens de uitvoeringsfase van de projecten fase 1. Hoe en in welke vorm is op dit moment nog niet concreet afgesproken. Met het bedrijvenplatform is afgesproken dat de bijdrage van bedrijven vanaf de start van de uitvoering van het eerste project ingaat. Met de aanleg van het Ei van Drunen in 2013 is het eerste project in de uitvoering gestart, waardoor de inning vanaf 2014 is ingegaan. Omdat de betaling aan de provincie van de € 4 mln. nog op zich laat wachten tot de uitvoeringsfase van de overige projecten, worden de ontvangen OZB bijdragen gestort in deze reserve.

Doel van de reserve

Om uitvoering te kunnen geven aan de uitvoering van de projecten fase 1 GOL (zoals opgenomen in de bestuursovereenkomst) draagt het bedrijfsleven vrijwillig bij aan de dekking van de kosten door een vijftig jaarlijkse OZB verhoging. De gemeente zal het totaalbedrag (€ 4 mln.) voorfinancieren. Om de jaarlijkse OZB bijdrage beschikbaar te houden en te kunnen koppelen aan de voorfinanciering door de gemeente, moeten de jaarlijkse OZB bedragen voor dit doel behouden blijven.

Dotaties aan de reserve

Vanaf 2014 wordt de jaarbijdrage (basis € 112.000 in 2014, jaarlijks te indexeren) in de reserve gestort.

Onttrekkingen aan de reserve

Afhankelijk van de nog te kiezen wijze van voorfinanciering zullen de gestorte bedragen worden onttrokken.

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil.

Maximumstand van de reserve

De reserve kent een maximum niveau van € 4 miljoen (basis in 2014) exclusief inflatiecorrectie.

Looptijd van de reserve

Einddatum van de reserve is afhankelijk van de uitvoering van het GOL. De opheffing zal door middel van een raadsbesluit gebeuren.

Instellingsbesluit 'Reserve sociaal domein' (BR12)

Achtergrond van de reserve

Met ingang van 1 januari 2015 heeft de rijksoverheid een groot aantal taken binnen het sociaal domein overgeheveld naar de gemeenten. Het gaat hierbij om taken op het gebied van (ondersteuning van) werk en inkomen (Participatiewet), taken op het gebied van jeugdhulp (Jeugdwet) en taken op het gebied van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (Wet maatschappelijke ondersteuning). Leidraad bij de transitie is een omvorming van de zorg door het terugbrengen van ondersteuning en zorg naar en dichtbij onze inwoners en hun sociale omgeving. Hierbij wordt gekozen voor een integrale benadering, de zogenaamde 3-D benadering (één huishouden, één plan, één regisseur).

Doel van de reserve

De transitie gaat gepaard met een forse oplopende korting op de beschikbare budgetten tot en met 2018. Uitgangspunt is dat het transitiebudget dat de gemeente van het Rijk ontvangt, taakstellend is. In het coalitieprogramma staat dat eventuele overschotten op de budgetten binnen het sociaal domein de komende periode (tot er een stabiele situatie is ontstaan) beschikbaar blijven voor de overgehevelde taken. De budgetten worden met andere woorden in de bestuursperiode 2014 tot en met 2018 geormerkt. Mocht er op bepaalde gebieden binnen het sociaal domein op enig moment onderuitputting ontstaan kunnen deze middelen (via de reserve) worden ingezet om tekorten op andere gebieden op te vangen.

Dotaties aan de reserve

Overschotten op de budgetten die onderdeel uitmaken van het sociaal domein worden in de reserve gestort.

Onttrekkingen aan de reserve

Bij tekorten op de budgetten die onderdeel uitmaken van het sociaal domein wordt de overschrijding onttrokken uit de reserve.

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil. Wanneer overschrijdingen groter zijn komen deze ten laste van het exploitatiesaldo.

Maximumstand van de reserve

De reserve kent geen maximum niveau.

Looptijd van de reserve

De reserve is gekoppeld aan de huidige bestuursperiode 2014-2018. Na afloop van 2018 zal bij de jaarrekening een voorstel volgen tot opheffing, ervan uitgaande dat de uitvoering van het takenpakket sociaal domein is ingebed in de reguliere gemeentelijke taken en de inkomsten en uitgavenstromen op elkaar aansluiten.

Instellingsbesluit 'Reserve aandeel verkoopsom HNG' (BR25)

Achtergrond van de reserve

Bij de verkoop van het HNG is de verkoopsom in een deposito bij de BNG gestort waaruit tot 2020 een winstuitkering ontvangen wordt. Vanuit deze deposito wordt middels een annuïteit rente en aflossing ontvangen. De afnemende rente wordt aangevuld vanuit de bestemmingsreserve.

Doel van de reserve

De bestemmingsreserve wordt gebruikt om de jaarlijks lagere rentebaar aan te vullen. Om de exploitatie voor te bereiden op het wegvallen van deze baten in 2020 neemt het jaarlijkse bedrag af. De gezamenlijke baat uit de rente en de bijdrage van de reserve is jaarlijks € 21.000 lager.

Dotaties aan de reserve

Aan de reserve wordt niet meer gedoteerd.

Onttrekkingen aan de reserve

De jaarlijkse onttrekking is bij de vorige nota reserves en voorzieningen vastgelegd zodat de baat per saldo met € 21.000 per jaar afneemt. De volgende onttrekkingen zijn nog geraamd:

2017	€ 40.330
2018	€ 29.310
2019	€ 18.888
2020	€ 9.102

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil.

Maximumstand van de reserve

Er vinden geen dotaties meer plaats. Het maximale saldo is derhalve het huidige saldo van (afgerond) € 98.000 ultimo 2016.

Looptijd van de reserve

De reserve loopt tot en met 2020. Na afloop van 2020 zal bij de jaarrekening een voorstel volgen tot opheffing.

Instellingsbesluit 'Reserve BCF' (BR50)

Achtergrond van de reserve

Met ingang van 2003 is het BTW-compensatiefonds (BCF) ingesteld. Enerzijds hebben we sindsdien BTW-voordelen waar deze compensabel is, anderzijds is de algemene uitkering verlaagd. Per saldo ontstond er een gat in de exploitatie, maar was er wel een incidenteel voordeel. Het gat in de exploitatie wordt geleidelijk minder door afschrijving van investeringen waar nog BTW inzit.

Doel van de reserve

De bestemmingsreserve wordt gebruikt om het effect van de wet BCF te egaliseren.

Dotaties aan de reserve

De incidentele voordelen bij de invoering van het BCF zijn in deze reserve gestort. Aan de reserve wordt niet meer gedoteerd.

Onttrekkingen aan de reserve

De reserve valt vrij op basis van een vast verloop over de jaren. Dit vaste verloop is afgestemd op de gemiddelde afschrijvingsduur van de investeringen van voor 2003 en bedraagt:

2017	€ 65.000
2018	€ 37.000
2019	€ 30.128

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil.

Maximumstand van de reserve

Er vinden geen dotaties meer plaats. Het maximale saldo is derhalve het huidige saldo van (afgerond) € 132.000 ultimo 2016.

Looptijd van de reserve

De reserve loopt tot en met 2019. Na afloop van 2019 zal bij de jaarrekening een voorstel volgen tot opheffing.

Instellingsbesluit 'Reserve bijzondere projecten Vesting Heusden' (BR55)

Achtergrond van de reserve

Deze reserve is in het verleden gevormd voor allerlei projecten in de vesting Heusden. Hieruit zijn investeringen gefinancierd en ook onderhoud. De jaarlijkse storting is al jaren geleden stopgezet. Het herstel van de kademuren is in de periode vanaf 2011 gefinancierd uit deze reserve.

Doel van de reserve

Deze reserve is bestemd voor de uitvoering van bijzondere onderhoudsprojecten in de Vesting Heusden. Het grootste deel van deze projecten is inmiddels afgerond, de laatste werkzaamheden waren voor 2016 gepland.

Dotaties aan de reserve

Dotaties vinden incidenteel plaats op basis van besluitvorming van de raad.

Onttrekkingen aan de reserve

Onttrekkingen vinden plaats voor de uitvoering van de projecten Vesting Heusden.

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil.

Maximumstand van de reserve

De reserve kent geen maximum niveau.

Looptijd van de reserve

Naar verwachting wordt deze reserve opgeheven bij de jaarrekening 2016 vanwege de afronding van de werkzaamheden.

Instellingsbesluit 'Reserve Uitvoering Cultuurnota' (BR85)

Achtergrond van de reserve

Om uitvoering te kunnen geven aan het cultuurbeleid van de gemeente Heusden is het noodzakelijk om te beschikken over een reserve. Deze middelen kunnen onder meer ingezet worden voor aankoop van kleinere kunstwerken voor de kleine kernen, maar ook kan flexibel aangekocht worden in geval van het x-jarig bestaan van een bepaalde kern of een andere belangwekkende (historische) gebeurtenis. De realisatie van de cultuurnota vindt plaats in overleg met de kunstadviescommissie. Daarnaast wordt het mogelijk om een meer evenredige spreiding van kunstwerken te realiseren.

Doel van de reserve

Aankoop van kunstwerken mogelijk maken door het beschikbaar houden van gelden.

Dotaties aan de reserve

Dotaties vinden incidenteel plaats op basis van besluitvorming van de raad.

Onttrekkingen aan de reserve

Onttrekkingen vinden plaats voor de realisatie van de cultuurnota.

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil.

Maximumstand van de reserve

De reserve kent geen maximum niveau.

Looptijd van de reserve

De looptijd van de reserve is onbepaald.

Instellingsbesluit ‘Reserve Rood voor Groen’ (BR89)

Achtergrond van de reserve

In het streekplan 2002 is een rood-met-groenregeling geïntroduceerd die met ingang van juli 2005 wordt toegepast. Uitbreidingslocaties gaan vaak ten koste van het buitengebied. De gedachte achter de rood met groenregeling is dat er geld gereserveerd wordt om deze aantasting van de ruimte in het buitengebied te compenseren met een kwaliteitsverbetering in het resterende buitengebied. Daarnaast wordt de regeling ook toegepast bij ontwikkelingslocaties in bestaand stedelijk gebied (inbreiding).

Doel van de reserve

Reserveren van het geld dat volgens de rood-met-groenregeling beschikbaar moet worden gesteld om de aantasting van de ruimte in het buitengebied te compenseren.

Dotaties aan de reserve

Per bestemmingsplan waarbij sprake is van uitleg of inbreiding wordt een vast bedrag per m² uitgeefbare grond gedoteerd aan de reserve. Op dit moment wordt hiervoor € 5 per m² uitgeefbare grond gehanteerd; de raad is bevoegd dit bedrag tussentijds aan te passen. De dotatie vindt plaats in het jaar nadat de betreffende grond is uitgegeven.

Onttrekkingen aan de reserve

Per bestemmingsplan (voor zover dit bestemmingsplan rode ontwikkelingen mogelijk maakt) wordt aangegeven voor welke groene kwaliteitsverbeteringen deze middelen worden gereserveerd. Onder een kwaliteitsverbetering wordt begrepen alle projecten die zijn gericht op een aantoonbare en uitvoerbare verbetering van structuren of waarden op het vlak van natuur, water, landschap of cultuurhistorie. Ook verbeteringen van de extensieve recreatieve mogelijkheden van de omgeving behoren hiertoe. Ook kan een koppeling worden gelegd met de realisering van de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzones.

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil.

Maximumstand van de reserve

De reserve kent geen maximum niveau.

Looptijd van de reserve

De looptijd van de reserve is onbepaald.

Instellingsbesluit ‘Bestemmingsreserve kapitaallasten’ (BR99)

Achtergrond van de reserve

De investeringen moeten worden geactiveerd en hierop wordt afgeschreven. Dit leidt tot kapitaallasten in de exploitatie. Om (incidentele) baten en eventuele reserves in te kunnen zetten voor investeringen wordt de bestemmingsreserve kapitaallasten gebruikt.

Doel van de reserve

Vanuit de reserve worden de kapitaallasten van specifiek aangewezen investering gecompenseerd in de exploitatie waardoor deze per saldo niet in mindering op het saldo worden gebracht.

Dotaties aan de reserve

Dotaties vinden incidenteel plaats vanuit het jaarrekeningresultaat of vanuit andere reserves bij het beschikbaar stellen van een investeringskrediet. Op dat moment wordt de specificatie van investeringen waarvan de kapitaallasten uit de reserve worden onttrokken aangepast.

Onttrekkingen aan de reserve

Onttrekkingen zijn gelijk aan de kapitaallasten van specifiek aangewezen investeringen.

Minimumstand van de reserve

Het minimale saldo van de reserve is nihil.

Maximumstand van de reserve

De reserve is gelijk aan de boekwaarde van de specifiek aangewezen investeringen.

Looptijd van de reserve

De looptijd van de reserve is onbepaald.

Specificatie van investeringen

De kapitaallasten van de volgende investeringen worden op dit moment onttrokken uit de reserve (x € 1.000):

Investeringen	Boekwaarde 31-12-2016²
Gemeentewerf Drunen	2.513
Basisschool Olof Palme: uitbreiding	163
Upgrading Die Heygrave	1.001
Renovatie wielerved De Heuvelen	48
Venkantbrug	126
Heidijk	77
Passantensteiger	103
Bez.centrum/Streekarchief	636
Overige investeringen	15
	4.682

---

² Betreft de verwachte boekwaarde op moment van opstellen bij de nota, voor de jaarafsluiting 2016.